Gemeente Borger-Odoorn

Bestuursprogramma

gemeente Borger-Odoorn | 2022-2026

Leidraad

1

Leidraad 1 Participatie

'Samen denken & samen doen' is niet alleen het motto van ons college, dat zijn immers maar woorden. Volgens ons is het cruciaal dat mensen meepraten over wat er gebeurt in hun omgeving. Mensen geven daar immers om. Wordt er gebouwd en zo ja hoe? Vluchtelingen helpen oké, maar waar en hoeveel? Duurzaamheid is goed, maar hoe kan ik het betalen? We gaan bij participatie uit van een gedeelde verantwoordelijkheid tussen samenleving en gemeente.

Het gaat ook twee kanten op. Het is onze verantwoordelijkheid om inwoners te betrekken bij beleidsontwikkeling binnen de gemeente. Maar ook vanuit inwoners zelf kunnen initiatieven komen waar de gemeente op moeten reageren. En daarin willen we als college onze inwoners ook ondersteunen.

Het belang van participatie hebben we als college benadrukt door gebiedswethouders te benoemen: Ankie Huijing voor het leefgebied Noord-Oost, Henk Zwiep voor het leefgebied Zuid-West, Jeroen Hartsuiker voor het leefgebied Noord-West en Bernard Jansen voor het leefgebied Zuid-Oost. Zo proberen we de afstand tussen gebied en bestuur zo klein mogelijk te maken. Burgemeester Seton is er natuurlijk voor alle leefgebieden en inwoners.

De eerste stappen in inwonersparticipatie hebben we meteen gezet: we hebben in mei 2022 het email-adres tiphetcollege@borger-odoorn.nl geopend en we zijn in september op vier locaties in gesprek met inwoners gegaan over een concept van dit programma. Het participatieniveau hier was gericht op meedenken.

Hoofdstuk 1 | Inleiding

We leven in onzekere tijden. Stijgende energieprijzen, een vluchtelingencrisis in Europa, ongekende inflatie en een pandemie die ieder moment weer de kop kan opsteken. Soms lijkt het of alles samenkomt. We merken in gesprekken dat dit leeft onder onze inwoners. Het gaat om ontwikkelingen die onvoorspelbaar en complex zijn, en die zich ver over de gemeentegrenzen uitstrekken. Maar ze raken onze inwoners wel. Daarbij komt dat bij veel inwoners het vertrouwen in de overheid is gedaald. Er is behoefte aan duidelijkheid en perspectief.

Ook de gemeente zelf wordt geraakt door de turbulentie. Naast dat veel inwoners zich met hart en ziel inzetten voor de opvang van Oekraïense vluchtelingen, doen ook medewerkers dit. Net zoals we dat deden tijdens de coronacrisis. We doen het, natuurlijk, maar we zien dat het ten koste gaat van wat we kunnen doen in de dagelijkse praktijk. Niet alles kan en niet alles kan tegelijk.

Focussen en keuzes maken

Binnen de bovengenoemde ontwikkelingen proberen wij als college een evenwicht te vinden. Tussen wat we willen realiseren in Borger-Odoorn (het coalitieakkoord 'Samen denken & samen doen') en wat we daadwerkelijk kunnen realiseren in de komende jaren. Dit betekent focussen en daarmee keuzes maken. Dat hebben we niet alleen binnen de muren van het gemeentehuis gedaan, maar ook op locatie met onze inwoners.

Een bestuursprogramma richt zich per definitie op een periode van vier jaar, dus de periode 2022-2026. De maatschappelijke context is momenteel echter niet vier jaar vooruit te voorspellen. Daarom ligt de focus voor wat betreft de concreet geformuleerde acties op 2023.

We beginnen dit bestuursprogramma met een beschrijving van onze opgaven in de volgorde van de thema's uit het coalitieakkoord en de begroting. In *hoofdstuk 2* hebben we deze gerangschikt volgens de thema's onze inwoners, onze toekomst, onze economie en onze leefomgeving. Aan de hand van deze opgaven geven we de komende vier jaar invulling aan de afspraken uit het coalitieakkoord 'Samen denken & samen doen'.

Extra inzet voor vijf urgente maatschappelijke opgaven

Tegelijkertijd willen we als college meebewegen met de maatschappelijke actualiteit. Daarom hebben we een vijftal 'urgente maatschappelijke opgaven' benoemd voor 2023 waarop we een plus willen zetten waar het gaat om inzet vanuit de eerder genoemde thema's zoals onze inwoners. Die vijf urgente maatschappelijke opgaven zijn duurzaamheid, armoede, wonen, zorg dichterbij en voorzieningen, en preventie en inclusie. We hebben tijdens de inspraakavonden in september hier ook veel herkenning bij onze inwoners gezien. In hoofdstuk 3 gaan we daarom in op die urgente maatschappelijke opgaven. Een preciezere uitwerking ervan vindt u in bijlage 1.

De plus zit hierbij in het verrichten van extra acties en het inzetten van extra budget voor het begrotingsjaar 2023. Op basis hiervan maken we afspraken met de ambtelijke organisatie over de inzet van personele capaciteit. Voor de andere opgaven geldt onze insteek om die uit te voeren met wat kan binnen de huidige budgetten en wat in het verleden is afgesproken met de gemeenteraad.

Inwonersparticipatie

Een aparte plek neemt het onderwerp inwonersparticipatie in. Het is een belangrijk uitgangspunt van handelen door ons college, maar vloeit ook voort uit de door de raad vastgestelde visie op participatie 'Bouwen aan een nieuw samenspel'. Hoewel het geen urgente maatschappelijke opgave is, willen we hierin toch ook extra investeren in 2023.

In *hoofdstuk 4* gaan we dieper in op de planning en realisatie. Deze is vooral gericht op het jaar 2023. De grote maatschappelijke dynamiek en onzekerheden maken dat wij van plan zijn om elk jaar vast te stellen welke urgent maatschappelijke opgaven zouden moeten leiden tot een plus wat betreft onze inzet. Hier ligt natuurlijk een dwarsverband met het thema onze portemonnee.

Tot slot treft u in *bijlage 2* een overzicht van de inspraakreacties aan vanuit onze inwoners.
We hebben al zeer vroeg het email-adres tiphetcollege@borger-odoorn.nl opengesteld en daarnaast
in september 2022 vier inspraakavonden georganiseerd. Deze hebben wij zo goed mogelijk verwerkt en samengevat en zijn benut bij de uitwerking van het bestuursprogramma.

Hoofdstuk 2 | Opgaven bestuursperiode 2022-2026

1 Onze inwoners
Het thema onze inwoners omvat de wettelijke en beleidsmatige uitvoering van taken binnen het sociaal domein en de dienstverlening aan onze inwoners.

Meedoen is van oudsher een belangrijk doel in het sociaal domein. Daarbij willen we in de komende periode een lange termijn strategie opstellen voor het ontwikkelen van mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt. Dit doen we niet alleen als gemeente, maar samen met de werkvoorzieningsschappen Wedeka en Emco, en ondernemers.
Hierbij hoort ook dat we nieuwkomers in onze gemeente, dit zijn vluchtelingen uit Oekraïne of uit andere landen, vanaf dag één gaan ondersteunen om actief te worden.
We willen hiervoor de bestaande budgetten gebruiken.

Onder dit thema valt ook de aanpak van armoede, preventie en inclusie, en het organiseren van zorg dichterbij en voorzieningen. Wij beschouwen deze onderwerpen als zodanig urgent dat we hier al op korte termijn extra acties en uitgaven op willen inzetten. Zie hiervoor *hoofdstuk 3*.

Dienstverlening aan onze inwoners is een breed begrip. Wij bedoelen daarmee dat we nadruk willen leggen op tijdige, duidelijke, begrijpelijke en toegankelijke communicatie. Wij zijn pas tevreden als onze inwoners, ondernemers en bezoekers tevreden zijn over de dienstverlening en communicatie door de gemeente.

De gemeentelijke website is inmiddels vernieuwd en we willen in de komende periode dat alle aanvragen voor gemeentelijke producten digitaal kunnen worden gedaan.

2 Onze toekomst
Het thema onze toekomst omvat onderwerpen als verkeer en mobiliteit, evenals duurzaamheid.

Wie het heeft over onze toekomst, heeft het ook over alles wat met duurzaamheid te maken heeft. De afgelopen bestuursperiode zijn hier al betekenisvolle stappen in gezet. Er is echter ook nog genoeg te doen om in Borger-Odoorn ons aandeel te kunnen bijdragen in het behalen van de nationale klimaatdoelen. Bovendien hebben de veranderende weersomstandigheden als gevolg van klimaatverandering en de hoge energie- en gasprijzen een grote impact op onze leefomgeving, voor inwoners en ondernemers. We zien duurzaamheid dan ook als een urgent maatschappelijke opgave die vanaf 2023 extra inzet vergt.

De komende jaren willen we de verkeersveiligheid binnen onze gemeente blijven verbeteren. Dit geldt eveneens voor de bereikbaarheid en de kwaliteit van onze wegen, fietspaden en voetpaden. Dit doen we door uitvoering te geven aan het door de raad vastgestelde *Gemeentelijk verkeer- en vervoersplan (GVVP) Borger-Odoorn 2019-2029*. Maar ook door te investeren in het veiliger maken van oversteekplaatsen voor fietsers, door oplossingen te zoeken voor parkeerknelpunten, door de verdere ontwikkeling van de hub in Borger, door een fietsplan op te stellen en door toe te werken naar de realisatie van een doorfietsroute Borger-Exloo-Valthe-Emmen. Op basis van een Regionaal Mobiliteitsplan willen we samen met andere partners in Drenthe bovendien werken aan het stimuleren van duurzame mobiliteit.

Ten slotte blijven we ons samen met andere stakeholders inzetten om de Nedersaksenlijn te realiseren.

3 Onze economie
Een sterke lokale economie draagt bij aan een vitaal Borger-Odoorn met levendige dorpen waar het goed wonen is. We vinden het van belang dat onze gemeente ondernemersvriendelijk is en blijft. Dit betekent dat wij zorgen voor aantrekkelijke vestigingsvoorwaarden voor (startende) ondernemers en het in beeld brengen van waar ondernemers behoefte aan hebben. Een voorbeeld is dat ondernemers aangeven behoefte te hebben aan meer bouwruimte. We gaan daarom onderzoeken of de bestaande bedrijventerreinen kunnen worden uitgebreid of 'verdicht'.

Samenwerking met andere overheden, zoals de provincie Drenthe, het onderwijs en het bedrijfsleven zelf is van groot belang om onze economie nog robuuster te maken. Dit begint al met het uitwerken van een nieuw economisch beleidsplan. Ook benutten we netwerken als 'Ik ben Drents ondernemer' en de Agenda voor de Veenkoloniën. Bovendien willen we op basis van de Regiodeal Zuid- en Oost-Drenthe middelen vanuit het Rijk en de provincie benutten om de economische weerbaarheid van de regio te vergroten. Ten slotte ondersteunen we ondernemers bij verduurzaming.

Onze economie draait voor een heel groot deel op recreatie en toerisme. We willen in de komende jaren blijven inzetten op het verbeteren van de toeristische infrastructuur. Dat doen we onder andere door fietspaden te verbreden en goede fietsvoorzieningen, met name in het veengebied, te realiseren. Met het Hondsruggebied hebben we als Borger-Odoorn een UNESCO Global Geopark binnen de grenzen. Samen met partners willen we hier volop gebruik van maken om het gebied verder te ontwikkelen en te promoten. Ditzelfde geldt ook voor de filosofie achter Cittaslow. Onthaasten en lekker eten, natuurlijk en lokaal, is de uitstraling waar we voor blijven gaan.

Een drijvende kracht in de economie is innovatie. We willen ook op dit terrein initiatieven van ondernemers ondersteunen. Denk daarbij aan innovatieomgevingen als Makeport Mercurius en Bluezone Innovations die met name zijn gericht op de versterking van de relatie tussen ondernemers en het onderwijs. De Open Science Hub, voorzien in het nieuwe Hallenhoes in Exloo, wordt publieksvriendelijk door drie spelruimtes te ontwikkelen waar virtual reality de hoofdrol speelt. Mooi voor het toerisme. Tegelijkertijd is dit een prachtige omgeving waar we kinderen kunnen stimuleren om na te denken over een toekomst in de techniek.

Tot slot willen we bij gemeentelijke aanbestedingen lokale en regionale ondernemers meer mee laten doen. Dit doen we door ze zo goed mogelijk te informeren en onze inkoopprocedure adequaat toe te lichten op de gemeentelijke website.

4 Onze leefomgeving
Dit thema heeft natuurlijk van alles te maken met het onderwerp wonen. Ook hier is er sprake van een urgent maatschappelijke opgave.

Onder onze leefomgeving valt eveneens het goed beheren van de openbare ruimte. Dit doen we op basis van de Beleidsnota Integraal Beheer Openbare Ruimte (IBOR) en de nog vast te stellen groenvisie. In deze groenvisie willen we meer samenhang aanbrengen tussen onderwerpen als klimaat en biodiversiteit, en het uitvoeringsbeleid.

5 Onze portemonnee
We verwijzen hiervoor naar *hoofdstuk 4* - planning en realisatie

Leidraad 2

Leidraad 2: Regionale Samenwerking

Een gemeente kan vandaag de dag niet alles meer in haar eentje uitvoeren, ook al zou ze het willen. De maatschappelijke vraagstukken zijn simpelweg te groot en te complex. In dit bestuursprogramma ziet u meerdere voorbeelden van waar en hoe we met verschillende partners samen die vraagstukken aan willen pakken. De zoektocht zal daarbij altijd blijven hoe we binnen die regionale samenwerking toch ook onze eigen identiteit kunnen behouden.

De eigenheid van Borger-Odoorn als plattelands-gemeente waar het fijn toeven is. Waar naoberschap nog betekenis heeft en mensen nog naar elkaar omzien.

Hoofdstuk 3 | Urgente maatschappelijke opgaven 2023

Zoals u in hoofdstuk 1 kon lezen krijgt een vijftal opgaven speciale aandacht van ons college vanwege de urgente situatie en de invloed die zij hebben op de samenleving. Tijdens de inspraakavonden in september 2022 werd de urgentie van deze opgaven ook breed onderschreven.

Het gaat om:
- *Duurzaamheid*
- *Wonen*
- *Armoede*
- *Zorg dichterbij en voorzieningen*
- *Preventie en inclusie*

Hieronder gaan we ze kort behandelen. In bijlage 1 treft u een verdere uitwerking aan voor de jaarschijf 2023.

Duurzaamheid
Een schoon en gezond klimaat, en het milieu vindt iedereen belangrijk. Maar het vraagt ook iets van ons allemaal. Want er is nog heel veel te doen.
Het veranderend klimaat leidt nu al tot perioden van droogte, hittestress en af en toe hevige regenval.
In Borger-Odoorn beginnen we dit steeds meer te merken. Dit vraagt om aanpassingen in onze woon- en leefomgeving. Ook in onze gemeente willen en moeten we onze bijdrage leveren aan het afremmen van klimaatverandering met als uiteindelijke doel om tot energieneutraliteit te komen. De hoge energie- en gasprijzen maken deze opgave nog urgenter dan voorheen. Samen met onze inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties gaan wij als college aan de slag om plannen te maken en uit te voeren die leiden tot verduurzaming. Verduurzaming van woningen, bedrijfsgebouwen en het maatschappelijk vastgoed zoals scholen en sportaccommodaties. Hierbij merken we wel op dat niet alles tegelijk kan: een slimme prioritering en fasering is nodig. Bovendien is draagvlak van belang. Met dit in ons achterhoofd zetten we daarom in op de realisatie van minimaal zes wijkuitvoeringsplannen.

Om de versnellingsambities op het gebied van duurzaamheid te kunnen realiseren, willen we alle creativiteit in de sturing en financiering gaan gebruiken en alle kansen pakken. De aandacht gaat hierbij vooral uit naar het ontzorgen van inwoners bij het isoleren van hun woning en het aanleggen van zonnepanelen op daken. Ook tijdens de inspraakavonden kwam deze wens naar voren. We realiseren ons goed dat de opgave waar we voor staan in financiële en organisatorische zin groot is voor Borger-Odoorn.

We kunnen dit niet alleen. Daarom zoeken we samenwerking met maatschappelijke partners als de provincie, waterschappen, netbeheerder, en met marktpartijen. Tenslotte gaan we aan de slag met een duurzaamheidsagenda inclusief uitvoeringsplan waarin de volgende thema's terugkomen: energietransitie, klimaatadaptatie, duurzaam ondernemen en circulariteit, natuur en biodiversiteit, en duurzame mobiliteit. We gaan deze duurzaamheidsagenda in 2023 aan bieden aan de gemeenteraad.

Wonen
Hier ligt een grote opgave. Onze gemeente is prachtig om in te wonen, maar de vraag naar woningen is groter dan het aanbod. Een deel van onze jongeren wil in de gemeente blijven wonen, maar vindt geen woning of kan deze niet betalen. We hebben de taak om statushouders te huisvesten, maar zijn die woningen er wel? We vinden het belangrijk dat ouderen zo lang mogelijk in hun huis kunnen blijven wonen, maar is er wel zorg en zijn de woningen wel passend? Op de inwonersavonden kwam deze behoefte breed naar voren. Er moet gebouwd worden, maar kan dat wel nu het bouwmateriaal zo duur is en er haast geen personeel meer te vinden valt?

Het college wil in deze bestuursperiode stappen vooruit zetten. We zetten alles op alles om 200 nieuwe woningen te bouwen in onze gemeente. Daarvan is de helft bestemd voor eigen inwoners en hebben we een speciale focus op starters en ouderen. Gelet op de vluchtelingencrisis en de woningnood in het algemeen staan we tevens open voor het bouwen van flexwoningen. Met nadruk merken we op dat we niet alleen in de grotere kernen willen bouwen, maar ook in de kleinere dorpen.

Naast het bouwen van nieuwe woningen moet er ook wat gebeuren met de bestaande woningvoorraad. Samen met de corporaties gaan we druk zetten op het verduurzamen van deze huizen en willen we ook plekken realiseren voor statushouders. Dit ook gezien op de versnellingsambities op het terrein van duurzaamheid. Dit alles gaan we concretiseren in het uitvoeringsplan.

Armoede
Het leven wordt duurder en dat is merkbaar in de koopkracht van veel van onze inwoners. Het meest zichtbaar zijn de gestegen kosten voor gas en elektra, maar inmiddels wordt alles snel duurder. Energiearmoede is wat dit betreft slechts een voorbeeld van armoede. Voor wie weinig heeft, is immers alles duur.

En het raakt echt niet alleen de minima in onze gemeente. Ook mensen met een inkomen boven dat minimum krijgen steeds meer moeite de eindjes aan elkaar te knopen. Armoede uit zich bijvoorbeeld bij iedereen die in een slecht geïsoleerd huis woont. Wij gaan doen wat in ons vermogen ligt om daar iets mee te doen en gebruiken de mogelijkheden van de wet.

Als Oekraïners en andere vluchtelingen zich blijvend in onze gemeente vestigen, zorgen we ervoor dat ze zo snel mogelijk integreren en dat ze goed worden begeleid. We kunnen hun kennis en ervaring ook heel goed gebruiken.

Zorg dichterbij en voorzieningen
Het sociaal domein is een belangrijk onderdeel van het takenpakket van de gemeente. Er gaat veel geld in om en het raakt veel inwoners. De sociale teams en Andes nemen een belangrijke plaats in binnen onze gemeente. Maar toch bereiken ons geluiden dat het nog beter kan. Dat mensen het belangrijk vinden dat de zichtbaarheid en bereikbaarheid van deze voorzieningen groter wordt. Daar willen we op inzetten.

We horen veel dat de sociale teams zijn verdwenen uit Nieuw-Buinen en Valthermond. We willen graag reageren op deze geluiden. Om de zichtbaarheid te vergroten gaan we daar Huiskamers van de gemeente realiseren. Niet alleen het sociale team of Andes zullen op deze locaties aanwezig is, maar ook de gebiedscoördinator en wellicht de wijkagent.

Speciale aandacht vanuit dit college krijgt het behoud van huisartsen in onze gemeente.
Onze inwoners moeten zo dichtbij mogelijk hun vragen op medisch gebied kunnen stellen.

Ons college heeft daarnaast oog voor de opgroeiende jeugd. Jongeren verdienen een kansrijke omgeving in Borger-Odoorn. Zij zijn immers onze toekomst. Dat heeft met wonen te maken, maar eveneens met sporten en cultuur. En goed onderwijs natuurlijk.
Maar laten we ook niet de ouderen vergeten. Er is een mooie start gemaakt met de ouderenadviseur, maar ook voor deze doelgroep geldt dat zorg steeds belangrijker wordt. Het aantal ouderen in Borger-Odoorn groeit, evenals het aandeel ouderen in de totale bevolking.

We willen de komende jaren flink investeren in voorzieningen als scholen en sportparken. Een eerste stap is de realisatie van het nieuwe Esdal college in Borger. In de komende periode willen we extra

Leidraad 3

Leidraad 3: responsief en resultaatgericht besturen

Ons college bestuurt niet vanuit een ivoren toren. We willen het niet, het kan niet, en het werkt niet. Besturen is wat ons betreft luisteren naar wat er vanuit de samenleving komt en dit meenemen in de besluitvorming. Het middel daartoe is het organiseren van participatie. Betekent dit dan dat we alleen maar doen wat onze inwoners willen? Nee, dat kan niet altijd. We hebben immers gezien dat belangen binnen de samenleving fors uit elkaar kunnen lopen en spanningen soms hoog kunnen oplopen. Inwoners zijn het niet altijd met elkaar eens.

Besturen betekent ook verantwoordelijkheid nemen, keuzes maken en het staan voor en uitleggen van gemaakte keuzes. En duidelijk maken waar de beïnvloedingsruimte ligt van de gemeente. Dat draagt bij aan het vertrouwen van inwoners in de lokale overheid, ook als een besluit niet of niet geheel tot eenieders tevredenheid stemt. We vinden als het als college bovendien van belang om te leveren als het gaat om de maatschappelijke opgaven waarvoor de gemeente staat. Samen denken en vooral ook samen doen dus.

actie ondernemen met de realisatie van sporthal De Koel in Borger. Tevens willen we de privatisering van voetbalcomplexen afronden.
Een centrale plek voor onderwijs en maatschappelijk voorzieningen in 2e Exloërmond is wat ons betreft een goede aanvulling op het huidige voorzieningenaanbod.

Het gemeentehuis wordt wat ons betreft het Huis van de Gemeenschap. Dit is de plek waar gemeentebestuur en inwoners samen komen en besluiten over wat er in Borger-Odoorn gebeurt.

Preventie en inclusie
Bij veel van wat we hiervoor benoemden speelt de vraag hoe we kunnen voorkomen dat de problemen (nog) erger worden. Preventie vinden wij van groot belang. Juist omdat we geen voorspelling kunnen doen over hoe onze gemeente er over drie jaar ervoor staat willen wij de aandacht richten op voorkomen en voorbereid zijn. En dus investeren wij in het versterken van sociale samenhang binnen onze dorpen.

We kijken hierbij vooral naar de jeugd. Een deel van hen, vooral de jongeren op middelbare scholen, heeft nog steeds te lijden onder de gevolgen van de Corona crisis. Hierboven hebben we reeds activiteiten benoemd op het terrein van sport, cultuur en onderwijs. We doen dit niet alleen vòòr de jongeren, maar ook met de jongeren. Dat betekent soms eenvoudig met elkaar in gesprek gaan. Jongerenparticipatie is een speerpunt van ons beleid de komende jaren.

Met inclusie bedoelen we dat iedereen meetelt in Borger-Odoorn. Het sluit nauw aan op de doelstelling dat iedereen in onze gemeente kan meedoen. Dit college steekt daarbij ook zijn hand uit naar inwoners die om wat voor reden zijn afgehaakt. Die niet meer stemmen, niet meer meepraten, niet meer meedoen vanwege een beperking of soms in een eigen bubbel op sociale media verkeren. We zien daarbij dat het vertrouwen in de overheid bij sommigen is gedaald. Ons college wil zijn uiterste best doen om dit vertrouwen te herstellen, samen met de gemeenteraad en de ambtelijke organisatie.

Deze gemeente is van en voor iedere inwoner. Inclusie is een ingewikkeld en breed onderwerp, daarom willen we een integraal plan opstellen.

Hoofdstuk 4 | Planning en realisatie

We gaven al aan dat dit bestuursprogramma een combinatie is van wat we als college willen doen en kunnen doen. In de al eerder genoemde bijlage 1 staat per urgente maatschappelijke opgave voor 2023 wat we willen bereiken en hoeveel middelen we hiervoor nodig hebben.

In het *coalitieakkoord* hebben we een duidelijk financieel kader aangegeven. De insteek voor ons college is om binnen het financieel kader te blijven, zoals aangegeven in het coalitieakkoord.. Zo blijft de financiële positie van de gemeente onaangetast en gezond.

In de *begroting 2023* wordt voorgesteld om € 250.000 uit de reserve covid-19 te halen om de maatschappelijke opgaven armoede en voorzieningen en zorg dichterbij gedeeltelijk te financieren. Ook onttrekken we € 250.000 aan de bufferreserve gronden ter dekking van de opgave wonen. Verder zijn in de begroting 2023 de OZB verhoging van 1,75% naar 2,75% doorgevoerd en is het amendement op de *Kadernota 2023* verwerkt waarbij de toeristenbelasting is verhoogd. In onderstaand overzicht is dit in beeld gebracht. Al met al valt te concluderen dat een onttrekking aan de VAR in deze begroting niet nodig is. Zodoende blijven er voldoende middelen in de VAR aanwezig de rest van de bestuursperiode.

Hieronder hebben we het een en ander schematisch weergegeven:

Onderwerp	2023	2024	2025	2026
Structureel:				
OZB	65.000	130.000	195.000	260.000
Toeristenbelasting	300.000	300.000	300.000	300.000
Incidenteel:				
Reserve covid-19	250.000			
Bufferreserve gronden	250.000			

Voor grotere investeringen, die bijvoorbeeld voortkomen uit het Integraal Huisvestingsplan (IHP) of plaats moeten vinden in maatschappelijk vastgoed, hebben we in de begroting 2023 gebruik gemaakt van het beschikbare budget gekoppeld aan het MJIP. Voor een overzicht van bestedingsvoorstellen die zijn gekoppeld aan het MJIP verwijzen we naar de *begroting 2023*.

In de *bestuursrapportage I* zullen wij jaarlijks rapporteren over de uitvoering van het bestuursprogramma.

Hoofdstuk 5 | Tot slot

We begonnen dit bestuursprogramma met de constatering dat er veel op ons af komt. Een stevige inleiding, die wellicht wat somber stemde. Er is ook geen garantie dat de komende jaren alles volgens planning zal verlopen. Maar dit college wil eindigen met optimisme. Wij geloven dat wij – college, gemeenteraad, inwoners en gemeentelijke organisatie – het leven in Borger-Odoorn voor inwoners een stukje aangenamer kunnen maken bij kunnen dragen aan het oplossen van maatschappelijke problemen en uitdagingen. Ons college gaat hiervoor zijn best doen onder het motto 'samen denken & samen doen!'.

Het college van burgemeester en wethouders,

Jan Seton
Henk Zwiep
Bernard Jansen
Jeroen Hartsuiker
Ankie Huijing – van Tongeren

Bijlagen:
1. Urgente maatschappelijke opgaven: doelen en acties 2023
2. Verslag inspraak inwoners

Bijlage 1
Uitwerking urgente maatschappelijke opgaven jaarschijf 2023

Inhoud

1. Duurzaamheid 12
2. Wonen 13
3. Armoede 14
4. Zorg dichterbij en voorzieningen 15
5. Preventie en inclusie 16
6. Participatie 17

1. Duurzaamheid

Een schoon en gezond klimaat en milieu voor nu en voor toekomstige generaties is één van onze grootste opgaven. Voor onze gezondheid, ons woongenot, de leefbaarheid en onze economie. Het veranderende klimaat leidt nu al tot perioden van hevige regenval, droogte en hittestress. De hoge energie- en gasprijzen maken de opgave nog urgenter dan voorheen. De opgaven in de energietransitie, de klimaatadaptatie en een duurzame samenleving en leefomgeving vraagt inzet van ons allemaal: inwoners, ondernemers, organisaties, maatschappelijke partners en de gemeente. Daarnaast zit er samenhang tussen de opgaven die we moeten benutten. Want door slim te kijken en te doen kunnen we versnellingen realiseren. We brengen de onderwerpen dan ook samen in een (integrale) Duurzaamheidsagenda. We benaderen het als een kans: om te investeren in onze leefomgeving en de economie. Hierbij zien we wel dat niet alles tegelijk kan: een slimme prioritering en fasering is nodig. Bovendien is draagvlak van belang.

Wat willen we bereiken in 2023?

1. We gaan aan de slag met de uitwerking van een integrale duurzaamheidsagenda waarin de thema's energietransitie, klimaatadaptatie, duurzaam ondernemen, circulariteit, natuur, biodiversiteit en duurzame mobiliteit samen komen. Hierbij geven we ook invulling aan de nog vast te stellen Omgevingsvisie waarin duurzaamheid een belangrijk thema wordt. Ondertussen gaan we wel verder met de uitvoering van al ingezette activiteiten. En aan het versterken van kennis en expertise op de duurzaamheidsonderwerpen.

2. **Energietransitie:** we leggen de komende jaren de focus op het verduurzamen van woningen. In 2023 gaan we verder met de ondersteuning van de 3 dorpen/wijken die al begonnen zijn met het wijkuitvoeringsplan en gaan we verder met het inspireren en stimuleren van dorpen om aan de slag te gaan. We gaan daarvoor naar de dorpen toe. Ook blijven we deelnemen aan het Drents Energieloket dat inwoners helpt stappen te zetten in energieneutraal wonen. We gaan verder met de zoektocht naar de financiering van de transitie. Onder andere om het vraagstuk van de energiearmoede het hoofd te bieden. We onderzoeken de mogelijkheden van een energiefonds binnen de BOCE-samenwerking. Ook willen we beter gebruik maken van de vele subsidies die vanuit het Rijk en de Europese Unie beschikbaar zijn en roepen daar expertise voor in. Daarnaast werken we mee aan de herijking van de RES.

3. **Klimaatadaptatie:** we werken binnen de Samenwerking Noordelijke Vechtstromen (SNV) aan de Regionale adaptatiestrategie (RAS). Daarnaast vragen we impulsgelden aan voor klimaatadaptieve maatregelen bij projecten in de openbare ruimte. In 2022 is een onderzoek gedaan naar de situatie in Borger-Odoorn. In 2022 gaat er een advies naar de Raad over de strategie voor de aanpak van de klimaatadaptatie. In ieder geval organiseren we in 2023 zogenaamde klimaatdialogen met inwoners en ondernemers. Dit combineren we (zoveel mogelijk) met de bijeenkomsten over de energietransitie.

4. **Duurzame samenleving en leefomgeving:** we gaan door met de ondersteuning van de natuur- en milieueducatie op scholen. We gaan verder met het plaatsen van laadpalen. We geven het goede voorbeeld door in te zetten op verduurzaming van het gemeentehuis en de werf. En we leveren onze bijdrage aan het gebiedsproces dat moet bijdragen aan het oplossen van het stikstofprobleem. Ook zetten we in op het verduurzamen van bedrijfsgebouwen en bedrijfsterreinen. En voeren de acties uit de in 2022 vastgestelde Grondstoffenvisie uit.

Hoeveel middelen hebben we hiervoor nodig in 2023?

Nr	Onderwerp	Structureel	Incidenteel
1	Integrale duurzaamheidsagenda		75.000
2	Klimaatadaptatie		Gelden Rijk
3	Energietransitie		278.500
4	Duurzame samenleving en leefomgeving		46.500
5	Extra uitvoeringskosten	50.000	50.000
	Totaal:	**50.000**	**450.000**

2. Wonen

Onze gemeente is prachtig om in te wonen. Mensen willen graag blijven, jong en oud. Ook nieuwe inwoners weten onze gemeente te vinden. Daarnaast hebben we de verantwoordelijkheid om statushouders een plek te geven waar ze verder kunnen integreren in onze samenleving. Bovendien hebben we in Nederland een grote uitdaging waar het gaat om voldoende woningen. Vanuit het Rijk wordt er gestuurd op de bouw van ruim 900.000 woningen. We staan voor een opgave om voor 2030 ongeveer 500 woningen extra te bouwen.

In deze collegeperiode streven we in Borger-Odoorn naar 200 woningen. Het grootste deel van deze woningen zal worden gebouwd op gronden die wij in eigendom hebben, meer dan 80 %. Een ander deel zal worden gebouwd op particulier grondbezit. In de prioritering zetten we vooral in op de plaatsen waar we zelf eigenaar zijn van de gronden.

Naast nieuwbouw gaat het ook om verduurzamen en verbeteren van de bestaande woningbouw. De verduurzaming en verbetering vindt plaats door integraal te werken vanuit de duurzaamheidsopgave en de woonopgave. Dit doen we samen met inwoners, ondernemers, organisaties en partners.

Verder zetten we, overeenkomstig het landelijk beleid, in op meer huurwoningen. Deze ambitie vraagt veel inzet van woningcorporaties en gemeenten. Succesvolle sociale woningbouw vraagt ook om maatwerk. Of zoals de woningcorporaties aangeven, we bouwen voor evenwicht in vraag en aanbod en niet voor ambitie. We zullen met de woningcorporaties verkennen waar het evenwicht ligt.

De Rijksoverheid wil het mogelijk maken om binnen 2 jaar 10.000 flexwoningen te bouwen, een deel daarvan kan in onze gemeente worden gesitueerd. Plek, hoeveelheid en doelgroep moeten daarvoor nog worden bepaald.

Wat willen we bereiken in 2023?

1. **Nieuwbouw:** Onze inzet gaat in 2023 eerst uit naar het afronden van Daalkampen, het verder ontwikkelen van de plannen in Nieuw-Buinen rondom de MFA en we gaan verder met de inbreidingsplannen in Borger. Een van de inbreidingsplannen met specifieke aandacht is het bestemmingsplan Drouwenermond. In de prioritering worden voorstaande plannen met voorrang opgepakt. We werken vanuit onze rol en taak daarnaast mee aan particuliere plannen, vanuit het gedachtegoed van de Omgevingswet. Ook maken we afspraken met projectontwikkelaars en de woningcorporaties over een minimumpercentage (sociale) huur bij nieuwbouw.

   We hebben in 2022 al stappen gezet voor een revolverend fonds voor startersleningen en daar gaan we in 2023 uitvoering aan geven. We gaan aan de slag met de wens om inwoners die sociaal en economisch gebonden zijn met onze gemeente zoveel mogelijk voorrang te geven. Daarbij willen we vooral ook aandacht voor senioren en starters woningen. De grootste uitdaging ligt bij het bouwen van woningen die passen bij de doelgroep, betaalbaar, duurzaam en levensloopbestendig.

   We geven ruimte om te experimenteren bij nieuwe woningbouw. We staan open voor initiatieven en bieden de ruimte om een initiatief van de grond te krijgen. Initiatiefnemers moeten hiervoor wel zelf een trekkersrol in de ontwikkeling op zich nemen. We vragen de initiatiefnemers professionele begeleiding in te zetten aangezien een woningbouwontwikkeling risicovol, ingewikkeld en arbeidsintensief is.

   De landelijke norm van 30% sociale huurwoningen in de totale woningvoorraad wordt in onze gemeente niet gehaald. Deze norm is ook niet passend in onze gemeente. We willen wel dat vraag en aanbod goed op elkaar zijn afgestemd en dat er voldoende huurwoningen beschikbaar zijn.

2. **Bestaande bouw:** de woningcorporaties zetten momenteel vooral in op verduurzaming in de vorm van sloop/nieuwbouw. Dit leidt tot verbetering van de sociale huurvoorraad. Wij leveren onze inzet voor het herstructureringsproject in 2e Exloërmond. We gebruiken hiervoor subsidies vanuit de Regiodeal en het Volkshuisvestingsfonds. Daarnaast is er een directe koppeling tussen de opgave wonen en de verduurzamingsopgave. Bijvoorbeeld bij de wijkuitvoeringsplannen uit de Transitievisie Warmte.

   Hoeveel middelen hebben we hiervoor nodig in 2023?
   De opgave financieren we vanuit de reserves Grondbedrijf en door de exploitatie van gemeentelijke gronden.
   We denken daarbij aan een bedrag van € 250.000,-.

3. Armoede

Het leven wordt duurder en dat is merkbaar in de koopkracht van grote delen van onze inwoners. Het meest zichtbaar zijn de gestegen kosten voor gas en elektra, maar inmiddels wordt alles snel duurder. Energiearmoede is wat dit betreft slechts een voorbeeld van armoede. Voor wie weinig heeft is immers alles duur.

Dit raakt echt niet alleen de minima in onze gemeente. Ook mensen met een inkomen boven dat minimum krijgen steeds meer moeite de eindjes aan elkaar te knopen. Wij gaan doen wat in ons vermogen ligt om daar iets mee te doen en zoeken de mogelijkheden van de wet hierbij op.

We doen wat in ons vermogen ligt om te voorkomen dat mensen nog verder in de financiële problemen komen als gevolg van de energie armoede en de grote inflatie. Wij lopen vooruit op en sluiten aan bij de landelijke ontwikkelingen en regelingen.

Daarnaast moet er vol ingezet worden op het verduurzamen van woningen, om de kosten voor energie terug te brengen.

Wat willen we bereiken in 2023?

1. Het minimabeleid gebruiken om huishoudens met financiële problemen en gezinnen met kinderen die opgroeien in armoede meer mee te laten doen
2. Proberen te voorkomen dat mensen worden afgesloten van gas en elektra.
3. Hierbij betrekken de kansen van succesvolle projecten in de regio, bijvoorbeeld de Alliantie van Kracht.
4. De gevolgen in kaart brengen van het verhogen van de inkomensnorm voor minima naar 130%.
5. Het beter zichtbaar en vindbaar maken van de mogelijkheden/regelingen voor inwoners (en ondernemers) met (dreigende) financiële problemen.
6. Huishoudens met een laag inkomen en weinig vermogen helpen met verduurzamen van hun woning om energiearmoede te verminderen.

Hoeveel middelen hebben we hiervoor nodig in 2023?

Nr	Onderwerp	Structureel	Incidenteel
1	Beleid armoede		75.000
2	Extra uitvoeringskosten	50.000	50.000
3	Aanpak energiearmoede		Gelden Rijk
	Totaal:	**50.000**	**125.000**

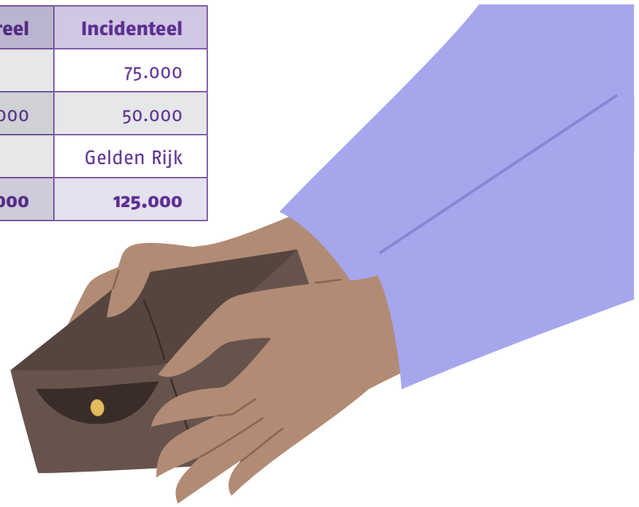

4. Zorg dichterbij en voorzieningen

We vinden het belangrijk dat de zorg en voorzieningen zo dichtbij mogelijk worden georganiseerd. Hierbij geldt als motto: 'decentraal wat kan, centraal wat moet'. Voor 2023 betekent dit dat we in onze gemeente huiskamers willen gaan inrichten waarin onder anderen de sociale teams en Andes aanwezig zijn, maar ook de gebiedscoördinatoren en mogelijk de wijkpolitie. Een plek waar onze inwoners terecht kunnen met hun vragen. Het is ook een plek waar inwoners elkaar kunnen vinden om samen initiatieven te ontplooien. Echt een plek waar naoberschap gefaciliteerd kan worden.

Daarnaast willen we nog meer dan voorheen het contact opzoeken en onderhouden met andere belangrijke instituten binnen onze gemeente, zoals de verenigingen, de kerk en de huisarts.

De komende jaren wordt verder ingezet op het verbeteren van de leefbaarheid door het vernieuwen van een aantal voorzieningen. Deze begroting bevat o.a. middelen voor vernieuwing van sporthal De Koel en het realiseren van een nieuwe basisschool op basis van het Integraal Huisvestingsplan Onderwijs. In 2023 wordt ook begonnen met de renovatie en vernieuwing van het sportpark in Odoorn. Tevens zullen de privatiseringen van de voetbal kerncomplexen in Nieuw-Buinen en Valthermond worden afgerond. Met de niet kerncomplexen zullen in 2023 nadere afspraken worden gemaakt. De onderzoeken na de toekomst van onze MFA's en herschikking van functies in de MFA in Borger zullen in 2023 worden afgerond.

Wat willen we bereiken in 2023?

1. Onderzoeken hoe we de sociale ondersteuning voor inwoners nog dichterbij kunnen organiseren.
2. Het inrichten van Huiskamers van de gemeente in de MFA's (Stichting Sociale Teams, Andes, gebiedscoördinator)
3. Het zoveel mogelijk verminderen van regeldruk voor de sociale teams en daarbij uitgaan van meer vertrouwen voor professionals en inwoners
4. Het organiseren van structurele ontmoetingen met maatschappelijke organisaties zoals verenigingen, kerken en de huisartsen, inclusief betrekken van vrijwilligersorganisaties
5. Meer in overleg gaan met zorgaanbieders om te kijken hoe we op goede wijze invulling geven aan zorg, huisvesting en welzijn. Aansluiten bij levensloopbestendig wonen en de te maken prestatieafspraken met corporaties
6. Renovatie en vernieuwing sportpark Odoorn
7. Afronden privatisering voetbal-kerncomplexen Nieuw-Buinen en Valthermond
8. Afronden onderzoek toekomst MFA's en herschikking functies in MFA-Borger
9. Vaststellen IHP en starten renovatie/vernieuwing van een schoolgebouw
10. Voorbereiden nieuwbouw De Koel
11. Voorbereiden nieuwbouw sportpark SV Borger

Hoeveel middelen hebben we hiervoor nodig in 2023?

Nr	Onderwerp	Structureel	Incidenteel
1	Inzet zorg dichterbij		150.000
2	Extra uitvoeringskosten	50.000	50.000
	Totaal:	**50.000**	**200.000**

De investeringen in het vastgoed lopen via het MJIP en in de begroting 2023 doen we concrete voorstellen.

5. Preventie en inclusie

Doelstelling: Alle inwoners tellen mee in Borger-Odoorn en doen mee waar mogelijk. Jongeren groeien op in een kansrijke omgeving, ook leggen we wat preventie betreft nadruk op andere doelgroepen zoals ouderen.

Voor jongeren tot 18 jaar zijn vier omgevingsfactoren cruciaal: de gezinssituatie, het vriendennetwerk, school en vrijetijdsbeleving. Deze factoren spelen een belangrijke rol in het IJslandsmodel. We weten, mede door de inzet van combicoaches, jongerenwerk, signalen vanuit de jeugdzorg en onze inzet op scholen van zowel Andes als de Stichting Sociale Teams al veel van wat er speelt onder jongeren. We zien ook dat er problematieken zijn onder jongeren en dat de kwetsbaarheid van jongeren groter is geworden. Ook lijkt de complexiteit van problemen steeds verder toe te nemen, met name bij jongeren in de middelbare school leeftijd.
We willen daarom werken aan een positieve, gezonde en veilige omgeving. Cultuur, sport en onderwijs spelen hierin een belangrijke rol. Wat ouderen betreft zijn we op de goede weg met de ouderenadviseur, maar willen we kijken waar we nog meer kunnen doen voor deze doelgroep.

Het voorkomen dat is belangrijk, maar minstens zo belangrijk is dat iedereen in Borger-Odoorn meetelt en erbij hoort. In jargontermen heet dit inclusie. Onze gemeente is op de goede weg, maar kan nog meer doen.

Wat willen we bereiken in 2023?

1. Vaststellen welke kansen het IJslands model biedt voor onze gemeente door te onderzoeken wat we al hebben en wat we kunnen leren van andere gemeenten

   - Het IJslandsmodel sluit aan bij de aandachtsgebieden: gezin, school, vrijetijdsbesteding en netwerk. We willen weten wat ten grondslag ligt aan de toenemende complexere problematiek bij jongeren en onderzoeken welke, laagdrempelige interventies, kunnen bijdragen aan het voorkomen hiervan. We willen hierbij vooral kijken naar andere succesvolle projecten en daarvan leren.
   - Meer onderzoeken en monitoren waar de problematiek zit bij jongeren in gezin, netwerk, vrijetijdsbeleving of school

2. We werken verder aan een inclusieve gemeente. We gaan daarom aan de slag met de acties die voortvloeiend uit de o-meting in kader van het VN-verdrag inclusie. We komen met een integraal plan.

3. Om te stimuleren dat iedereen mee kan doen in de samenleving vinden wij het van belang dat het taalhuis wordt gecontinueerd. Dit biedt inwoners op een laagdrempelige manier de mogelijkheid om hun taal- reken en digitale vaardigheden te vergroten.

4. Om de verbinding met cultuur, sport, onderwijs en welzijn te versterken willen we een extra cultuurcoach inzetten in de gemeente.

5. De gemeente wil meer in contact komen met jongeren Een periodieke mogelijkheid om de wethouder te ontmoeten, het faciliteren van een jongerenraad voor inspraak, maar ook ruimte zodat jongeren kunnen aangeven wat nodig is in onze gemeente zonder bureaucratische regels. We doen dit samen met onze samenwerkingspartners.

6. De samenwerking met de scholen versterken we door te werken aan een breed aanbod. We denken aan interventies zoals een Rijke Schooldag, Expeditie de Monden en een sterke samenwerking in het LEA.
De school is een laagdrempelige vindplaats van de stichting sociale teams en Andes met als doel het vroeg signaleren van problemen en hier laagdrempelig op inspelen.

Hoeveel middelen hebben we hiervoor nodig in 2023?

Nr	Onderwerp	Structureel	Incidenteel
1	Inzet preventie		100.000
2	Inzet inclusie		50.000
3	Laaggeletterdheid	40.000	
4	Cultuurcoach		65.000
5	Extra uitvoeringskosten	50.000	50.000
	Totaal:	**90.000**	**265.000**

6. Participatie

Een belangrijke randvoorwaarde voor uitvoering van deze opgaven is participatie. Participatie moet verder handen en voeten worden gegeven en onderdeel worden van ons DNA. De vraag is niet of we participatie toepassen maar hoe.

Participatie betekent letterlijk 'meedoen'. Het college wil de samenwerking tussen gemeente en samenleving verbeteren en daarom flink inzetten op participatie. Participatie zien we als leidend principe- als randvoorwaarde- om onze opgaven aan te pakken. Betrokkenheid en invloed zijn daarbij essentieel. We willen dat inwoners, organisaties en bedrijven de mogelijkheid hebben en zich uitgenodigd voelen om invloed uit te oefenen op hun leefomgeving. Participatie gaat over gemeentelijke plannen waarvan het belangrijk is dat inwoners ervan weten. Waarbij we willen weten wat zij ervan vinden, hun hulp nodig hebben of ze een beslissing mogen nemen. Maar de rollen zijn ook steeds vaker omgedraaid. Vanuit de samenleving komen ideeën en initiatieven waar wij als gemeente bij betrokken worden. Dat vraagt van ons als gemeente vaker een ondersteunende en begeleidende rol.

Het traject waarbij we toewerken naar een steeds verdergaande variant van participatie is een kwestie van een lange adem. En zal met vallen en opstaan gaan. We blijven uitproberen en ervaring opdoen in de praktijk vanuit een vastgestelde basis. Maar het kost tijd, is ingrijpend en omvangrijk en vraagt om financiële middelen om dit te ondersteunen.

Wat willen we bereiken in 2023?

De gemeenteraad heeft in 2021 onze visie op participatie vastgesteld. Deze moeten we nu in de praktijk gaan brengen. Dit doen we in 2023 door:

- Een model te ontwikkelen waarmee we kunnen bepalen welk participatieniveau aan de orde is;
- Een adviseur te werven met kennis van participatie die tijdelijk (maximaal 3 jaar) onze medewerkers kan begeleiden in hun ondersteunende rol;
- De database die we gebruiken om inzicht te krijgen in de participatiewensen van onze inwoners breder in te zetten in onze organisatie;
- Oefenen met verschillende vormen van participatie. Die stoppen we in een 'toolbox' die voor alle medewerkers beschikbaar is.

Hoeveel middelen hebben we hiervoor nodig in 2023?

Nr	Onderwerp	Structureel	Incidenteel
1	Inzet participatieadviseur		90.000
2	Ontwikkelen participatiemodel door projectteam		50.000
3	Vullen toolbox en experimenteren		50.000
4	Participatiedashboard ontsluiten/training medewerkers		10.000
5	Extra uitvoeringskosten	50.000	50.000
	Totaal:	**50.000**	**250.000**

Bijlage 2
Uitkomsten inwoners gesprekken coalitieakkoord

In de 4 leefgebieden in onze gemeente hebben 13 en 14 september gesprekken plaatsgevonden. Het waren zinvolle, geanimeerde, mooie en waardevolle gesprekken. Op "Tiphetcollege" is ook een aantal reacties ontvangen. Zover zij niet over individuele vragen/zaken gingen, zijn deze opgenomen in onderstaande.

Een aantal punten is in alle gesprekken naar voren gekomen. Ook is er een aantal specifiek gebiedsgerichte opmerkingen gemaakt.

Algemeen per thema:

Wonen
- Zorg voor woningen voor jongeren en starters.
- Bouw woningen voor ouderen zodat er doorstroom kan plaatsvinden.
- Woningen voor ouderen/mensen met een beperking moeten levensloop bestendig zijn en op loopafstand van voorzieningen.
- Maak beleid waardoor inwoners binnen de gemeente kunnen blijven: denk aan sociaal economische gebondenheid.

Concrete Ideeën:
Knarrenhof, flexibele woningen en tijdelijk bouwen, inbreiden en bouwen op lege plekken in het lint en in een dorp, kijk naar andere initiatieven in het land, zoals het project Erfdelingen (achterhoek).

Armoede
- Vergroot bekendheid financiële regelingen en zorg dat de mensen bereikt worden; verbeter je communicatie.
- Maak duidelijk dat er geen reden is voor schaamte over armoede en ga aan de slag met de verborgen armoede achter de voordeur; ga actief "de boer op".
- Laat het sociaal team beter toegankelijk en beschikbaar zijn; zorg voor hulp en ondersteuning in de buurt/de wijk.
- Regelingen moeten voor een bredere doelgroep (niet alleen "echte minima") beschikbaar komen.
- Het doen van een aanvraag moet eenvoudiger en de gemeente moet zelf initiatief nemen richting minima.
- Wijs inwoners op de mogelijkheden van de toeslagen en biedt hulp aan; breid de voorzieningenwijzer uit.

Concrete ideeën:
Kijk/onderzoek andere initiatieven in het land, zoals de dorpsondersteuner in de gemeente Het Hoge Land.

Duurzaamheid
- Neem als gemeente zelf initiatief.
- Stel energiecoach en duurzaamheidsadviseur aan
- Vergroot de bekendheid van regelingen (gemeentelijk, provinciaal en landelijk).
- De ontvangen middelen voor de bouw van windmolens (leges) inzetten voor verduurzaming van huizen en openbare gebouwen.

Concrete ideeën
Straatverlichting eerder uit/later aan, gemeentelijke gebouwen duurzaam maken en geef voorlichting op scholen (aan de kinderen).
Organiseer een centraal loket waar informatie gehaald kan worden.
Ga met de informatie over regelingen "de boer op", energiecoach/ duurzaamheids-coach.
Collectief duurzame apparatuur inkopen en uitdelen.
Bevorder en draag bij aan de verduurzaming van het zwembad in Nieuw-Buinen.

Zorg dichterbij en voorzieningen
- Er is behoefte aan appartementen met zorg.
- Het sociaal team is niet meer aanwezig in de dorpen Valthermond en Nieuw-Buinen, moet daar wel zichtbaar en aanwezig moeten zijn.
- Voorzieningen verdwijnen; dat gaat ten kosten van de leefbaarheid.
- Alle soorten zorg (dichtbij) zijn belangrijk. Van thuiszorg tot psychische ondersteuning.
- Eenzaamheid wordt als probleem gezien, mede door het wegvallen van de zorg.
- Vergroot de bekendheid en de zichtbaarheid van het sociaal team.
- Noaberhulp wordt zeer positief gevonden en moet bevorderd worden.
- Zorg voor (zorg)voorzieningen in de dorpen.
- Richt activiteiten op het voorkomen van eenzaamheid.

Preventie/inclusie
- Iedereen telt mee is bedoeld in de meest brede context, zowel digitaal, sociaal als fysiek.
- Digitale toegankelijkheid bij de huisarts kan een drempel op werpen.
- Het maken van afspraken op het gemeentehuis voor Burgerzaken gaat volgens de aanwezigen niet altijd goed. Geef aan waarom er nummertjes moeten worden getrokken.
- Geef bij terugbelverzoeken aan wanneer er wordt teruggebeld.
- De vraag leefde hoe voorkom je dat generatiearmoede doorwerkt/blijft bestaan.

Specifieke opmerkingen per gebied

Valthermond
- Ruim het zwerfafval op dat in de bermen ligt.

Borger
- Vul lelijke plekken op met woningbouw, zoals bij de Maaslanderweg
- Geen bouwwerken van 10 meter hoog.

Nieuw-Buinen
- In diverse straten wordt te hard gereden (Akkerdijk, Akelei, Rozenlaan/ Veenlanden en nabij de speeltuin.
- Verschillende trottoirs zijn slecht onderhouden (Parklaan en Begoniastraat).
- Gemeente communiceer ook via de dorpskrantjes.
- Houd de gymlocatie in Buinerveen in stand.
- Kies niet alleen voor de hoofdkernen voor investeringen maar ook voor de Buitendorpen.
- Beweegtuin voor jong en oud bij de ijsbaan.

Odoorn
- Waarom is de tennisvereniging niet betrokken bij de nieuwe accommodatie?
- Waarom starten de combicoaches hun activiteiten niet in Valthe?
- Verspreid meer kennis over de stand van zaken van onze natuur.
- Wees voor het behoud van het es-dorp Valthe dit betekent ruimte tussen boerderijen behouden.
  Laat oud-Valthe in de huidige staat.

Gemeente Borger-Odoorn